

พฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร

ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

Safety Behaviors in Using Liquefied Petroleum Gas Among Food Vendors in Muang Sri Kai Sub-District, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province

ชญญากานต์ โกะพะพันธ์* นิภาพร คำหลอม สมเกียรติ เสาศิริ และ ทวีพร ศรัทธาธรรม

Chanyakarn Kokaphan*, Nipaporn Khamhlom, Somkiat Saosiri and Taweeporn Sadtatham

สาขาวิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย ภาควิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Occupational Health and Safety Program, Biological Sciences Department, Faculty of Science, Ubon Ratchathani University

*E-mail : chanyakarn.k@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพ ร้านขายอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติไคสแควร์ และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.05) มีอายุอยู่ในช่วง 30-50 ปี (ร้อยละ 64.87) อายุงานอยู่ในช่วงต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 56.76) ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (ร้อยละ 40.54) ทำงาน 5-10 ชั่วโมง/วัน (ร้อยละ 64.86) ทำงาน 6 วัน/สัปดาห์ (ร้อยละ 67.57) มีความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 97.30) มีทัศนคติด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.76) มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.05) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่เคยประสบอุบัติเหตุเกี่ยวกับก๊าซหุงต้มรั่วไหล หรือการเกิดเพลิงไหม้ และพบว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติความปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.382$, $p\text{-value} = 0.020$) แต่ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ และทัศนคติ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพขายอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ครั้งนี้ สืบเนื่องจากพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหารในข้อที่ควรปรับปรุง คือ การเข้าร่วมฝึกฝนในการดับเพลิงเบื้องต้น และการเคลื่อนย้ายถังบรรจุก๊าซด้วยวิธีการที่ปลอดภัยไม่หมุนหรือกลิ้งถังก๊าซ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานร้านขายอาหารให้ได้รับการเรียนรู้ฝึกฝนเกี่ยวกับการเพลิงเบื้องต้น และการเคลื่อน ย้ายภาชนะบรรจุก๊าซหุงต้มอย่างปลอดภัยต่อไป

คำสำคัญ : พฤติกรรมความปลอดภัย ผู้ประกอบอาชีพขายอาหาร ก๊าซหุงต้ม

Abstract

This descriptive study aims to examine the knowledge, attitude and safety behaviors among food vendors in using liquefied petroleum gas and determine the factors related to safety behaviors of 37 food vendors in Muang Sri Kai Sub-District, Warin Chamrap District Ubon Ratchathani province. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using descriptive statistics, Chi-square test and Pearson Product Moment Correlation Coefficient at 95% confidence level.

The study found that mostly samples were female (54.05%), mostly age between 30-50 years old (64.87%), working experience were lower than 5 years (56.76%), education level were high school Vocational Certificate (40.54%), working hours between 5-10 hrs./day (64.86%), working days were 6 day/week (67.57%), there were good level of safety knowledge in using liquefied petroleum gas (97.30%), moderated level of safety attitude in using liquefied petroleum gas (56.76%), moderated level of safety behaviors in using liquefied petroleum gas (54.05%) and all of them never faced to gas leaked or fired accident which related to liquefied petroleum gas. And study result found that safety knowledge was a significant association with safety attitude among food vendors ($r = 0.382$, $p\text{-value} = 0.020$). But personnel factors, knowledge and attitude had no statistically significant related to Safety behaviors in using liquefied petroleum gas among food vendors in Muang Sri Kai Sub-District, Warin Chamrap District Ubon Ratchathani Province.

The research recommendations refer to moderated level of safety behavior in using liquefied petroleum gas of food vendors which they should improvement the attendance of basic training on fire fighting and safety on gas cylinder relocate. Therefor the concern party should promote education of basic fire fighting and to emphasize on safety of gas cylinder relocate to promote safety behavior among food vendors onward.

Keywords : Work Safety Behavior, Woven Bamboo Container, Woven Bamboo Workers

บทนำ

ก๊าซหุงต้ม หรือก๊าซปิโตรเลียมเหลว (liquefied petroleum gas: LPG) เป็นเชื้อเพลิงสำคัญที่ใช้ในการประกอบกิจการร้านอาหาร ซึ่งก๊าซหุงต้มมีความสะดวก สะอาด และรวดเร็วในการใช้งานเพื่อการประกอบอาหาร อีกทั้งยังลดการเกิดเขม่าควันได้มากกว่าการใช้ฟืนและถ่าน (ศิริพรและคณะ, 2560) ก๊าซหุงต้มมีอันตรายต่อสุขภาพหากสูดดมเข้าสู่ร่างกายในปริมาณมากก๊าซจะแทนที่ออกซิเจนใน ร่างกายทำให้เกิดอาการมึนงง เวียนศีรษะ และอาจเสียชีวิตได้และหากเกิดการรั่วไหลอาจเกิดเพลิงไหม้จนนำมาสู่ความสูญเสีย อย่างรุนแรงได้ โดยก๊าซหุงต้มเป็นก๊าซที่หนักกว่าอากาศเมื่อเกิดการรั่วไหลจะมีการสะสมบริเวณพื้นและหากมีประกายไฟใน บริเวณที่รั่วไหลก็จะเกิดการจุดติดไฟและเกิดเพลิงลุกไหม้ขึ้นอย่างรวดเร็ว (บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน), มปป.)

อุบัติเหตุจากการใช้แก๊สหุงต้ม (LPG) เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังเหตุการณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2557 เกิดเพลิงลุกไหม้ในร้านอาหารตามสั่งที่ตั้งอยู่ในห้องเช่า พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกโดยไฟลุกไหม้บริเวณเคาน์เตอร์ทำอาหาร ด้านหน้าของร้านอย่างรวดเร็ว ผู้พบเห็นเหตุการณ์พยายามช่วยกันระงับเหตุแต่ไม่สามารถควบคุมเพลิงได้เจ้าหน้าที่ดับเพลิงต้องระดมฉีดน้ำและทำการปิดวาล์วที่ถังแก๊ส เพื่อป้องกันการระเบิดจนสามารถควบคุมเพลิงไว้ได้ จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่พบว่าสาเหตุเกิดจากการชำรุดที่วาล์วปิด-เปิดของถังแก๊สจึงเกิดการเหตุก๊าซรั่วไหลและเกิดไฟไหม้ขึ้น (โพสต์ทูเดย์

ออนไลน์, 2557) เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2559 มีเหตุการณ์เพลิงไหม้รุนแรงภายในร้านจำหน่ายไก่ทอด พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ขณะเกิดเหตุพบถังก๊าซ 3 ถัง หนึ่งในสามมีก๊าซพุ่งออกมาอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถปิดวาล์วได้ ภายในร้านถูกไฟไหม้ได้รับความเสียหายรุนแรง และมีผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นหญิงหนึ่งราย ถูกไฟคลอกบริเวณศีรษะ แขน และขา โดยเจ้าหน้าที่กู้ชีพทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และนำส่งโรงพยาบาลจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่พบว่าสาเหตุเกิดจากถังก๊าซหุงต้มเกิดการรั่วไหล (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) และเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2563 เกิดเหตุระเบิดและเกิดเพลิงไหม้ในร้านจำหน่ายอาหารโดยสถานที่เกิดเหตุเป็นอาคารพาณิชย์ 3 ชั้นครึ่ง ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บ 4 ราย พบว่า ผนังปูนของอาคารมีการแตกร้าวและมีทรัพย์สินเสียหายจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบและคาดว่าสาเหตุเกิดจากถังก๊าซหุงต้มมีการรั่วในช่วงกลางวัน และหลังจากนั้นอาจมีการก่อให้เกิดประกายไฟในช่วงรุ่งเช้าจึงเป็นสาเหตุให้เกิดการระเบิด เกิดเพลิงไหม้ และเกิดการบาดเจ็บตลอดจนเกิดทรัพย์สินเสียหายขึ้น โดยเหตุการณ์นี้มีมูลค่าความเสียหายมากกว่าหนึ่งล้านบาท (พีพีทีวีออนไลน์, 2563)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้งานก๊าซหุงต้มมีความเสี่ยงในการเกิดอันตรายอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้ใช้งานจึงควรมีความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนักถึงอันตรายในการใช้งานก๊าซหุงต้มที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งหากผู้ใช้งานก๊าซหุงต้มขาดความรู้ และความตระหนักถึงอันตรายในการใช้งานอาจเกิดความปลอดภัยในการใช้งาน การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ ตลอดจนการเผ่าระงับด้านความปลอดภัยและอาจนำไปสู่การเกิดเหตุการณ์อุบัติเหตุและความสูญเสียขึ้น จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นของผู้วิจัยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นบริเวณชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นทั้งชาวบ้าน นักเรียน นักศึกษา และผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ และมีการประกอบกิจการร้านอาหารเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีผู้คนอยู่อาศัยอย่างคับคั่งจากมีสถานศึกษา คือ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โรงเรียนมีกลุ่มธุรกิจและสถานบริการต่าง ๆ มากมาย อาทิ ร้านค้าสะดวกซื้อห่อพักปั๊มน้ำมัน เป็นต้น จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่าร้านขายอาหารบางร้านมีการติดตั้งถังก๊าซบริเวณใกล้ถนน บางแห่งมีการติดตั้งถังก๊าซบริเวณพื้นที่ที่อากาศถ่ายเทไม่สะดวก และบางแห่งมีพื้นที่จำกัดจึงมีการติดตั้งถังก๊าซหุงต้มในบริเวณที่ใกล้กับเตามากเกินไป อีกทั้งจากการสังเกตยังพบว่าบางครั้งมีการสูบบุหรี่ใกล้ ๆ บริเวณใกล้กับถังแก๊สซึ่งมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดเพลิงไหม้จนนำมาสู่การเกิดอันตรายและทรัพย์สินเสียหายได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีต่อไป

วิธีการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ผู้ประกอบอาหารในผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร ที่มีการใช้ก๊าซหุงต้ม บริเวณรอบพื้นที่ตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจากข้อมูลของเทศบาลตำบลเมืองศรีไค และจากการสำรวจเพิ่มเติมของผู้วิจัย พบว่า มีจำนวน 37 ร้าน (เทศบาลตำบลเมืองศรีไค, 2563) การศึกษารังนี้จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ปฏิบัติงานผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร โดยมีเกณฑ์คัดเข้า คือ เป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานก๊าซหุงต้มมากที่สุด อาทิ ผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบอาหารซึ่งมีความเกี่ยวข้องที่สุดในการใช้งานก๊าซหุงต้มเพื่อเป็นตัวแทนผู้ประกอบอาหารในร้านจำหน่ายอาหารตามสั่งแต่ละร้าน โดยเก็บข้อมูลร้านละ 1 คน รวม 37 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา การประสบอุบัติเหตุเกี่ยวกับการใช้ งานใช้ก๊าซหุงต้ม ระยะเวลาในการทำงาน เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มจำนวน 15 ข้อโดยประยุกต์จากเอกสารความรู้ในการใช้ก๊าซหุงต้มของ ปตท. (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), มปป.) โดยในการวิเคราะห์ คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 คะแนน

แปลผลระดับความรู้เป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาตามเกณฑ์อันตรภาคชั้น และเกณฑ์ของ Bloom et al. (1971) แก่ไขจากเดิมเป็นอ้างอิงตัวเลข ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน 0.80 - 1.00 หมายถึง ระดับความรู้มาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 0.60 - 0.79 หมายถึง ระดับความรู้ปานกลาง และ

ค่าเฉลี่ยคะแนน 0.00 - 0.59 หมายถึง ระดับรู้น้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม จำนวน 11 ข้อ โดยประยุกต์จากเอกสารความรู้ในการใช้ก๊าซหุงต้มของ ปตท. (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), มปป.) เป็นลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง คำถามเชิงบวกเป็น 5 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 1 คะแนน

เห็นด้วย คำถามเชิงบวกเป็น 4 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 2 คะแนน

ไม่แน่ใจ คำถามเชิงบวกเป็น 3 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย คำถามเชิงบวกเป็น 2 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 4 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คำถามเชิงบวกเป็น 1 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 5 คะแนน

แปลผลระดับทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน โดยใช้เกณฑ์อันตรภาคชั้นเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68 - 5.00 หมายถึง ทัศนคติความปลอดภัยระดับดี

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.67 หมายถึง ทัศนคติความปลอดภัยระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง ทัศนคติความปลอดภัยควรปรับปรุง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม จำนวน 9 ข้อ โดยประยุกต์จากเอกสารความรู้ในการใช้ก๊าซหุงต้มของ ปตท. (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), มปป.) เป็นลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง คำถามเชิงบวกเป็น 3 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 1 คะแนน

ปฏิบัติบ่อยครั้ง คำถามเชิงบวกเป็น 2 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 2 คะแนน

ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง คำถามเชิงบวกเป็น 1 คะแนน คำถามเชิงลบเป็น 3 คะแนน

แปลผลระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม โดยใช้เกณฑ์อันตรภาคชั้นเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.36 - 3.00 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยระดับดี

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.68 - 2.35 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยระดับพอใช้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.67 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยระดับควรปรับปรุง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อหาความตรงของเนื้อหา (Validity) ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ซึ่งพบว่า แบบสอบถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) ผู้ประกอบอาชีพขายอาหารตามสั่ง ตำบลธาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน หาค่าความยากง่าย (p) ของแบบสอบถามวัดความรู้ พบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.50-0.80 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทัศนคติ และแบบสอบถาม

พฤติกรรม ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.729 เท่ากับ 0.706 ตามลำดับ

การศึกษานี้ได้รับการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2564 รหัส UBU-REC-93/2564

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมความปลอดภัยความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะ กับพฤติกรรมความปลอดภัยความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

การศึกษากฎความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอุบลราชธานี นำเสนอผลการศึกษออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 37)

ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	17	45.95
หญิง	20	54.05
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 30	4	10.81
30 - 50	24	64.87
มากกว่า 50	9	24.32
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.85 ค่าสูงสุดเท่ากับ 57 และค่าต่ำสุด 26		
อายุงาน (ปี)		
น้อยกว่า 5	21	56.76
ระหว่าง 5 - 10	14	37.84
มากกว่า 10	2	5.40
ค่าเฉลี่ย = 5.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.72 ค่าสูงสุด = 12 ค่าต่ำสุด = 2		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	5	13.51
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	18.92
มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช.	15	40.54
อนุปริญญา/ปวส.	6	16.22
ปริญญาตรี	4	10.81
ประสบอุบัติเหตุเกี่ยวกับก๊าซหุงต้มรั่วไหลหรือการเกิดเพลิงไหม้		
ไม่เคย	37	100.00

ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการทำงาน (ชั่วโมง/วัน)		
ต่ำกว่า 5	2	5.41
5 - 10	24	64.86
มากกว่า 10	11	29.73
ค่าเฉลี่ย = 9.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.16 ค่าสูงสุด = 13 ค่าต่ำสุด = 5		
ระยะเวลาการทำงาน (วัน/สัปดาห์)		
5 (วัน/สัปดาห์)	1	2.70
6 (วัน/สัปดาห์)	25	67.57
7 (วัน/สัปดาห์)	11	29.73
ค่าเฉลี่ย = 6.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.51 ค่าสูงสุด = 7 ค่าต่ำสุด = 5		

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.05) อายุระหว่าง 30-50 ปี (ร้อยละ 64.87) ประกอบอาชีพขายอาหารมาเป็นเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 56.76) ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (ร้อยละ 40.54) และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่เคยประสบอุบัติเหตุเกี่ยวกับก๊าซหุงต้มรั่วไหลหรือการเกิดเพลิงไหม้

ส่วนที่ 2 ความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มผู้ประกอบการร้านอาหาร

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของระดับความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มผู้ประกอบการร้านอาหาร (n = 37)

ระดับความรู้	ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก	0.80 - 1.00	0.92	0.46	36	97.30
ระดับปานกลาง	0.60 - 0.79	0.73	0.00	1	2.70
รวม				37	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีความรู้ระดับมาก (ร้อยละ 97.30) รองลงมา มีความรู้ระดับปานกลาง (ร้อยละ 2.70)

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านอาหาร (n = 37)

ความรู้ความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม	ตอบถูก จำนวนคน (ร้อยละ)
1. ก๊าซหุงต้มเป็นก๊าซไวไฟ และติดไฟง่าย	37 (100)
2. ห้ามกลิ้งหรือกระแทกถังก๊าซหุงต้ม	33 (89.19)
3. ก๊าซหุงต้มไม่มีกลิ่นแต่มีการเติมสารที่มีกลิ่นเพื่อให้ทราบเมื่อเกิดก๊าซรั่ว	26 (70.27)
4. ถังก๊าซหุงต้มที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานต้องมีเครื่องหมาย มอก.	37 (100)
5. ถังก๊าซหุงต้มยังต้องมีการระบุเดือนและปีที่ทดสอบครั้งสุดท้ายประทับที่บริเวณถัง	35 (94.59)
6. ถังก๊าซหุงต้มยังมีความปลอดภัยแม้จะมีการบุบ บวม มีรอยขีดข่วน เป็นสนิมผุกร่อน	20 (54.05)
7. ถังก๊าซที่ยังไม่เปิดใช้งานต้องมีการปิดผนึก หรือซีลให้เรียบร้อยทั้งวาล์ว	36 (97.30)
8. ถังก๊าซต้องตั้งบนพื้นราบแข็งแรงไม่มีความเสี่ยงในการเอียงหรือล้ม	37 (100)
9. การตรวจสอบการรั่วไหลให้ใช้น้ำสบู่ลูบตามส่วนต่างๆ ของถัง หากมีฟองสบู่ปูดขึ้นแสดงว่าเป็นตำแหน่งที่มีก๊าซเกิดการรั่วไหล	36 (97.30)
10. สามารถใช้ผ้าชุบน้ำปิดบริเวณที่รั่วเพื่อหยุดการรั่วไหลเบื้องต้น	27 (72.97)
11. หากได้กลิ่นก๊าซให้เปิดประตูหน้าต่างเพื่อระบายอากาศและห้ามเปิด-ปิดอุปกรณ์ไฟฟ้า	37 (100)
12. ถังก๊าซที่รั่วให้ปิดวาล์วแล้วให้ยกถังไปยังที่โล่ง และห้ามทำการใดๆ ที่ก่อประกายไฟ	37 (100)
13. ห้ามสูบบุหรี่หรือก่อประกายไฟบริเวณที่จัดเก็บถังก๊าซโดยเด็ดขาด	37 (100)
14. การใช้ถังดับเพลิง ใช้วิธีการ ดึง ปลด กด สาย	33 (89.19)
15. การใช้ถังดับเพลิงเพื่อทำการดับไฟต้องเข้าดับทางด้านเหนือลม	32 (86.49)

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตอบถูกต้องทุกคนในหลายข้อ (ร้อยละ 100.00) อาทิ ก๊าซหุงต้มเป็นก๊าซไวไฟและติดไฟง่าย ถังก๊าซหุงต้มที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานต้องมีเครื่องหมาย มอก. และข้อที่ตอบถูกต้องจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 54.05) คือ ถังก๊าซหุงต้มยังมีความปลอดภัยแม้จะมีการบุบ บวม มีรอยขีดข่วน หรือเป็นสนิมผุกร่อน

ส่วนที่ 3 ทศนคติด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านอาหาร

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของระดับทัศนคติด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านอาหาร (n = 37)

ระดับทัศนคติ	ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	3.68 – 5.00	4.43	0.32	16	43.24
ระดับปานกลาง	2.34 – 3.67	3.48	0.17	21	56.76
รวม				37	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่มีทัศนคติระดับดี (ร้อยละ 56.76) รองลงมาทัศนคติระดับปานกลาง (ร้อยละ 43.24)

ตารางที่ 5 ระดับ ทศนคติด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร (n = 37)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ถังก๊าซที่มีสภาพไม่ปลอดภัยไม่ควรใช้งาน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ	4.57	0.65	ดี
2. การจัดวางถังก๊าซควรอยู่ในสถานที่ยึดมั่นคงแข็งแรง	4.57	0.60	ดี
3. ตรวจสอบวาล์วและอุปกรณ์ประกอบถังก๊าซก่อนเลิกงานหรือก่อนปิดร้านช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการใช้งานก๊าซหุงต้ม	4.54	0.87	ดี
4. การจัดวางถังก๊าซควรอยู่ในสถานที่ที่มีการระบายอากาศที่ดี	4.41	0.72	ดี
5. หากถังก๊าซรั่วให้ยกไปวางในที่โล่งและห้ามก่อประกายไฟบริเวณโดยรอบ	4.35	0.82	ดี
6. การเข้าไปดับเพลิงจำเป็นต้องเข้าไปด้านหลังด้านเหนือลม	4.27	0.80	ดี
7. การสูบบุหรี่ใกล้ถังก๊าซสามารถทำได้หากมั่นใจว่าก๊าซไม่มีการรั่วไหล	3.43	1.46	ปานกลาง
8. หากพบเพลิงไหม้กับถังก๊าซหุงต้มควรเข้าไปดับเพลิงทันที	2.46	1.26	ปานกลาง
9. เมื่อใช้ก๊าซหมดถึงสามารถนำไปเติมก๊าซที่สถานีบริการได้	2.35	1.42	ปานกลาง
10. หากพื้นที่จำกัดสามารถวางถังแก๊สเอียงหรือนอนลงขณะใช้งานได้	2.95	1.41	ปานกลาง
11. เป็นปกติที่การเคลื่อนย้ายถังก๊าซต้องมีการกระแทกเสียงดัง	1.81	0.97	ควรปรับปรุง
ภาพรวม	3.61	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร ตำบลเมืองศรีโค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ข้อที่มีระดับคะแนนทัศนคติความปลอดภัยมากที่สุด คือ ถังก๊าซที่มีสภาพไม่ปลอดภัยไม่ควรใช้งานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.65) และการจัดวางถังก๊าซควรอยู่ในสถานที่ยึดมั่นคงแข็งแรง ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ตรวจสอบวาล์วและอุปกรณ์ประกอบถังก๊าซก่อนเลิกงานหรือก่อนปิดร้านจะช่วยเพิ่ม ความปลอดภัยในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.87) ส่วนข้อที่มีทัศนคติความปลอดภัยน้อยที่สุด คือ การเคลื่อนย้ายถังก๊าซมีการกระแทกและมีเสียงดังเป็นธรรมดา ($\bar{X} = 1.81$, S.D. = 0.97)

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร (n = 37)

ระดับพฤติกรรมความปลอดภัย	ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	2.36 - 3.00	2.84	0.21	16	43.24
ระดับพอใช้	1.68 - 2.35	2.21	0.16	20	54.05
ระดับควรปรับปรุง	1.00 - 1.67	1.44	0.00	1	2.70
รวม				37	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหารส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 54.05 และรองลงมามีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานระดับดี คิดเป็นร้อยละ 45.24

ตารางที่ 7 ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านอาหาร (n = 37)

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. จัดวางถังก๊าซบริเวณพื้นที่มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย	2.95	0.33	ดี
2. เลือกซื้อถังก๊าซที่มีเครื่องหมาย มอก. มาใช้งาน	2.89	0.31	ดี
3. ติดตั้งถังก๊าซบริเวณที่มีการระบายอากาศที่ดี	2.89	0.31	ดี
4. ไม่สูบบุหรี่ขณะใช้ก๊าซหุงต้มในการประกอบอาหาร	2.76	0.60	ดี
5. ตรวจสอบวาล์วและอุปกรณ์ประกอบของถังก๊าซหุงต้มเป็นประจำ	2.38	0.49	ดี
6. แยกถังก๊าซที่ชำรุดออก หรือแจ้งตัวแทนจำหน่ายให้มาตรวจสอบ แก๊สหรือเปลี่ยนถังก๊าซ	2.22	0.67	ปานกลาง
7. เมื่อพบว่าก๊าซรั่วไหล ยกถังก๊าซไปไว้ที่โล่งและห้ามก่อประกายไฟ	1.89	0.88	ปานกลาง
8. เข้าร่วมฝึกฝนการใช้ถังดับเพลิงเบื้องต้น	1.65	0.75	ควรปรับปรุง
9. เคลื่อนย้ายถังบรรจุก๊าซอย่างปลอดภัยไม่หมุนหรือกลิ้งถัง	1.57	0.77	ควรปรับปรุง
ภาพรวม	2.31	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มดีที่สุด คือ จัดวางถังก๊าซบริเวณพื้นที่ที่มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.33) รองลงมา คือ เลือกซื้อถังก๊าซที่มีเครื่องหมาย มอก. มาใช้งาน ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 0.31) และ ติดตั้งถังก๊าซบริเวณที่มีการระบายอากาศที่ดี ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 0.31) ส่วนข้อที่มีพฤติกรรมความปลอดภัยน้อยที่สุด อยู่ในระดับควรปรับปรุง คือ ไม่เคลื่อนย้ายถังบรรจุก๊าซหุงต้มโดยวิธีการหมุนหรือกลิ้งถัง ($\bar{X} = 1.57$, S.D. = 0.77)

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านอาหาร

ตารางที่ 8 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านอาหาร (n=37)

ข้อมูลส่วนบุคคล	พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน				x^2	p-value
	ระดับควรปรับปรุง	ระดับปานกลาง	ระดับดี	รวม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
เพศ					1.768	0.413
ชาย	1 (2.70)	10 (54.05)	6 (43.24)	17 (45.95)		
หญิง	0 (0.00)	10 (54.05)	10 (54.05)	37 (54.05)		
อายุ (ปี)					2.370	0.668
น้อยกว่า 30 ปี	0 (0.00)	1 (2.70)	3 (8.11)	4 (10.81)		
ระหว่าง 30 – 50 ปี	1 (2.70)	14 (37.84)	9 (24.32)	24 (64.87)		
มากกว่า 50 ปี	0 (0.00)	5 (25.00)	4 (10.81)	9 (24.32)		
อายุการทำงาน (ปี)					4.063	0.397
น้อยกว่า 5 ปี	0 (0.00)	10 (27.03)	11 (29.73)	21 (56.76)		
ระหว่าง 5 – 10 ปี	1 (2.70)	8 (21.62)	5 (13.51)	24 (37.83)		
มากกว่า 10 ปี	0 (0.00)	2 (5.41)	0 (0.00)	2 (5.41)		

ข้อมูลส่วนบุคคล	พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน				x ²	p-value
	ระดับควรปรับปรุง	ระดับปานกลาง	ระดับดี	รวม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ระดับการศึกษา					5.205	0.735
ประถมศึกษา	0 (0.00)	3 (8.11)	2 (5.41)	5 (13.51)		
มัธยมศึกษาตอนต้น	0 (0.00)	4 (10.81)	3 (8.11)	7 (18.92)		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	1 (2.70)	7 (18.92)	7 (18.92)	15 (40.54)		
อนุปริญญา/ปวส.	0 (0.00)	5 (13.51)	1 (6.25)	6 (16.22)		
ปริญญาตรี	0 (0.00)	1 (2.70)	3 (8.11)	4 (10.81)		
การประสบเหตุเกี่ยวกับการใช้ก๊าซ					N/A	N/A
ไม่เคย	1 (2.70)	20 (54.05)	16 (43.24)	37 (100.00)		
ระยะเวลาในการทำงาน					7.334	0.270
ต่ำกว่า 5 ชั่วโมง/วัน	0 (0.00)	2 (5.41)	0 (0.00)	2 (5.41)		
5 – 10 ชั่วโมง/วัน	1 (2.70)	15 (40.54)	8 (21.62)	24 (64.86)		
มากกว่า 10 ชั่วโมง/วัน	0 (0.00)	3 (8.11)	8 (21.62)	11 (29.73)		
ระยะเวลาในการ งาน(วัน/สัปดาห์)					6.720	0.151
5 (วัน/สัปดาห์)	0 (0.00)	1 (2.70)	0 (0.00)	1 (2.70)		
6 (วัน/สัปดาห์)	0 (0.00)	13 (35.14)	12 (32.43)	25 (67.57)		
7 (วัน/สัปดาห์)	1 (2.70)	6 (16.22)	4 (10.81)	11 (29.73)		
ระดับความรู้					0.874	0.646
ความรู้ปานกลาง	0 (0.00)	1 (2.70)	0 (0.00)	1 (2.70)		
ความรู้มาก	1 (2.70)	19 (51.35)	16 (43.24)	37 (97.29)		
ระดับทัศนคติ					1.349	0.509
ทัศนคติปานกลาง	1 (2.70)	10 (27.03)	10 (27.03)	21 (56.76)		
ทัศนคติอยู่ระดับดี	0 (0.00)	10 (27.03)	6 (16.22)	16 (43.24)		

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มและทัศนคติด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพขายอาหารตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านความปลอดภัย ทัศนคติด้านความปลอดภัย และพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพจำหน่ายอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ด้านความปลอดภัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.382$, $p\text{-value} = 0.020$) ส่วนความรู้ด้านความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัย และทัศนคติด้านความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มไม่มีความสัมพันธ์กัน

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านขายอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหารมีช่วงคะแนนความรู้ อยู่ในระดับความรู้มาก จำนวน 36 คน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพรและคณะ (2560) ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรม ความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้มของผู้ประกอบการร้านอาหาร ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ประกอบการร้านอาหารส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง (ร้อยละ 50) สืบเนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 30–50 ปี ซึ่งเป็นวัยในการเปิดรับและเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อีกทั้งผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหารอยู่ในเขตชุมชนจึงส่งผลให้ มีการรับรู้ที่ดี จึงส่งผลให้มีความรู้ด้านความปลอดภัยการใช้แก๊สหุงต้มอยู่ในระดับมาก

ทัศนคติด้านความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวาริน ขำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร ส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับทัศนคติปานกลาง (ร้อยละ 56.76) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพรและคณะ (2560) ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้ม ของผู้ประกอบการร้านอาหาร ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร มีทัศนคติด้านการใช้แก๊สหุงต้มส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 76.90) ทั้งนี้ สืบเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 56.76) และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่เคยประสบอุบัติเหตุเกี่ยวกับก๊าซหุงต้มรั่วไหลหรือการเกิดเพลิงไหม้ จึงส่งผลให้มีทัศนคติหรือความคิดเห็นด้านความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้มอยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหาร ตำบลเมืองศรีไค อำเภวาริน ขำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.05) ซึ่งไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศิริพรและคณะ (2560) ทำการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้มของผู้ประกอบการ ร้านอาหาร ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหารมีพฤติกรรมการ ใช้แก๊สหุงต้ม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 91.70) ทั้งนี้ สืบเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่เคยประสบอุบัติเหตุ เกี่ยวกับก๊าซหุงต้มรั่วไหล หรือการเกิดเพลิงไหม้ประกอบกับที่ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 56.76) ในประเด็น การดับเพลิงการตอบสนองเหตุฉุกเฉินจึงอาจมีประสบการณ์ในการปฏิบัติไม่มากนักจึงส่งผลให้โดยภาพรวมมีพฤติกรรม ด้านความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้มอยู่ในระดับปานกลาง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้ม ทัศนคติด้านความปลอดภัย ในการใช้แก๊สหุงต้ม และพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้ม พบว่า ความรู้ด้านความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติด้านความปลอดภัยใน การใช้แก๊สหุงต้มของผู้ประกอบการอาชีพร้านอาหารเขต ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินขำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริพรและคณะ (2560) ที่ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้มของผู้ประกอบการร้านอาหารตำบลท่าศาลาอำเภوتاศาลาจังหวัด นครศรีธรรมราช ที่พบว่า ความรู้ด้านความปลอดภัยมีความสัมพันธ์ ทัศนคติความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ พบว่าความรู้ด้านความปลอดภัยและทัศนคติด้านความปลอดภัยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ แก๊สหุงต้ม และสอดคล้องกับการศึกษาของ Oluwole et al. (2020) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้าน ความปลอดภัยกับพฤติกรรมการใช้งานแก๊สหุงต้มของนักเรียนในประเทศไนจีเรีย ที่พบว่า ความรู้ด้านความปลอดภัย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้แก๊สหุงต้ม ทั้งนี้ สืบเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติงาน ร้านจำหน่ายอาหาร แม้ จะมีความรู้ในระดับมาก แต่จากการที่ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพที่น้อยกว่า 5 ปี อีกทั้งยังไม่เคยประสบเหตุ เกี่ยวกับแก๊สหุงต้มรั่วไหลและเพลิงไหม้ดังนั้นแม้ส่วนใหญ่จะมีความรู้ในระดับดีแต่ในด้านพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้

ก๊าซหุงต้มตลอดจนทักษะในการตรวจสอบตรวจตราด้านความปลอดภัยและการป้องกันควบคุมเหตุฉุกเฉินก๊าซรั่วไหลและเหตุเพลิงไหม้อาจยังมีความจำเป็นต้องส่งเสริมหรือพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ สืบเนื่องจากพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้มของผู้ประกอบอาชีพร้านจำหน่ายอาหารอยู่ในระดับปานกลางซึ่งในข้อที่ควรปรับปรุง คือ เข้าร่วมฝึกฝนการใช้ถังดับเพลิงเบื้องต้นและการเคลื่อนย้ายถังบรรจุก๊าซโดยวิธีการที่ปลอดภัยไม่หมุนหรือกลิ้งถังก๊าซ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานร้านจำหน่ายอาหารได้รับการทบทวนฝึกฝนเกี่ยวกับการใช้ถังดับเพลิงเบื้องต้นและควรเน้นย้ำในการเคลื่อนย้ายถังบรรจุก๊าซหุงต้มอย่างปลอดภัยต่อไป ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานกับก๊าซหุงต้มตลอดจนการป้องกันก๊าซหุงต้มรั่วไหลและการตอบสนองเหตุฉุกเฉินเบื้องต้นเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการใช้ก๊าซหุงต้ม และบรรเทาความรุนแรงของการบาดเจ็บ หรือความสูญเสียเมื่อเกิดเหตุก๊าซหุงต้มรั่วไหลของผู้ประกอบอาชีพจำหน่ายอาหารต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ประกอบการร้านขายอาหาร ตำบลเมืองศรีโค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลเมืองศรีโค. (2563). ข้อมูลทะเบียนคุม และแผนผัง สถานประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร และแผงลอย. ไทยรัฐออนไลน์. (2559). *ระทึก! แก๊สรั่วล่อลวงแม่ค้าไก่ทอด กลางตลาดเมืองอุบลฯ สาหัส*. <https://www.thairath.co.th/content/609347>
- บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). (มปป.). *ความรู้และความปลอดภัยกับก๊าซหุงต้ม ปตท.* <https://www.ptt-gas.com/th/galleries/25574-ความรู้และความปลอดภัยกับก๊าซหุงต้ม ปตท.>
- บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน). (มปป.). *เอกสารความปลอดภัยเกี่ยวกับสารเคมี (Safety Data Sheet)*. <https://productsandsolutions.pttgcgroup.com/files-products/pdf/petroleum/LPG.pdf>
- พีพีทีวีออนไลน์. (2563). *แก๊สระเบิดร้านขายอาหารเมืองราชบุรี บาดเจ็บ 4 คน*. <https://bit.ly/3FSbYEU>
- โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. (2557). *ระทึก! ก๊าซรั่วล่อลวงแม่ค้าร้านอาหารตามสั่งวอด*. <https://www.posttoday.com/social/local/276036?fbclid=IwAR1AxcYc25HVNoENimrmnpkkrbTkWxoLMw1axEu4bjCvn2sT93Cp5gMtlhM>
- ศิริพร ต้านคชาธาร และคณะ. (2560). *พฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้แก๊สหุงต้มของผู้ประกอบการร้านอาหาร ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. <http://conference.nu.ac.th/nrc13/downloadPro.php?piD=251&file=251.pdf>
- Bloom, B. S., Madaus, G. F. and Hastings, J. T. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Oluwole, A. H., Damilola, H., Martins, B. and Eniola, O. (2020). *Assessment of disparity between safety knowledge and the use of cooking gas cylinder*. *Journal of Social Sciences*, 3(2020), 51 - 60